

*Esitys kaupunginmuseon y. m. perustamisesta.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

Helsingin Muinaismuistolautakunta, jonka toimi päättyy tämän vuoden umpeen kuluessa saa Kaupunginvaltuustolle nöyrästi esittää tämän toimen pitentämistä sekä tämän yhteydessä Lautakunnan toimintaa varten vahvistetun ohjelman laajentamista, perustamalla Helsingin kaupungin museon, jota Lautakunta hoitaisi. Jo silloin kun tämä asetettiin, edellytettiin luonnollisesti tällaisen museon syntyminen vastaisuudessa, jolloin kokoelmat olivat kasvaneet niin paljon, ettei ensimmäinen väliaikainen toimenpide niiden säilyttämiseksi, valtion museossa tallettaminen, voinut enää jatkua. Erityisellä kaupunginmuseolla on myös tärkeitä tehtäviä paikkakunnalla olevain valtionmuseoiden ohella, ensi sijassa siinä, että se suuremmassa määrässä kuin nämä voi antaa kuvan kaupungin omasta historiasta, ja Helsingin kaupunkiin nähden tulee tähän lisäksi, että kaupungilla on, lukuunottamatta Muinaismuistolautakunnan hoitamia kokoelmia, melkoisia omia kokoelmia esim. Furuohjelmien kokoelma sekä joukko muinaiskaluja raatihuoneella. Voi sitä paitsi olla mahdollista, että kaupunki saa ottaa huostaansa Antellin kokoelmat, missä tapauksessa jo järjestetyllä museolaitoksella olisi suuri arvo.

Asiata harrastavissa piireissä jo kauvan pohditun ajatuksen toteuttaminen Helsingin kaupungin museon perustamisesta kävisi nykyään varsin sopivasti päinsä, — koska huoneusto sitä varten voitaisiin saada Hakasalmen Huvilassa, joka tämän vuoden kesäkuun 1 p:stä on vapaa. Rakennus on suuressa määrässä osoittautunut sopivaksi museotarkoituksia varten, ja sen jatkuva käyttäminen tähän tarkoitukseen takaisi parhaiten, että tämä vanhemmalle Helsingille niin edustava, monumentalinen rakennus säilyisi muuttumatonna jälkimailmalle. Helsingin kaupunki saisi tässä vastaavaisuuden niihin vanhoihin raatihuoneisiin, linnoihin tai suurempiin yksityisasuntoihin, joita useimmat maamme maaseutukaupungeista ovat luovuttaneet museoiksi. Se järjestely, joka on ehdotettu Taideteollisuusyhdistyksen anomuksessa saada toistaiseksi käyttää myös Hakasalmen Huvilan yläkertaa, on myös sopiva ajattelun Helsingin kaupungin museon näkökannalta katsoen, sillä siihen kuuluvat kokoelmat voidaan vielä hyvin saada sopimaan alakertaan; minkä ohessa museon laajentaminen voidaan edellyttää siksi ajaksi tapahtuvaksi, jolloin suunniteltu taidemuseo on valmiina ja Taideteollisuusyhdistyksen kokoelmat muutetaan Ateneumiin.

Nykyään on Helsingin kaupungin museota varten olemassa Muinaismuistolautakunnan omat kuva- ja arkistoasiakirjakokoelmat minkä ohessa Valtion Historiallisesta museosta on talletettavaksi luvattu erityisiä kaupungin vanhempaa historiaa valaisevia esineitä, ja erittäin Suomen Muinaismuistoyhdistyksen pääasiallisesti Helsingissä koottu Nautica-kokoelma sekä kaksi Topeliushuonetta, joita nyt ei voida sijoittaa Kansallismuseoon. Myöskin Furuhjelmin taulukokoelmaa varten voitaisiin varata tilaa Hakasalmen Huvilassa.

Helsingin kaupungin museon järjestämiskysymykseen nähden saa Lautakunta nöyrästi ehdottaa, että sen hoito uskottaisiin Lautakunnalle, jonka tehtävänä tämän jälkeen olisi osittain kuten ennenkin kuvain hankkiminen vanhasta Helsingistä osittain entistä suuremmassa määrässä huomion kiinnittäminen kaupungin historiaa valaisevain esineiden ja yhteiskunnan merkkimiesten kuvain kokoamiseen, sekä kaupungissa vaikuttaneiden laitosten muistojen kuin myöskin sellaisten arkistoasiakirjain, jotka eivät joudu maistraatinarkistoon, keräämiseen. Lautakunta, joka itse tekisi kaikki päätöksensä myönnettyjen määrärahain käyttämisestä, palvelusväen ottamisesta, museon järjestämisestä ja muista tärkeämmistä asioista, luovuttaisi päätöstensä toimeenpanon sihteerilleen, jonka toistaiseksi vähintään kaksi kertaa viikossa tulisi määrätunnein olla museossa tavattavissa pitää huolta museon hoidosta sekä järjestämisestä, tehdä luetteloita, sekä valvoa museon etuja hankkimalla kuvia revittäviksi määrätystä rakennuksista j. n. e. Museota varten olisi lisäksi hankittava Taideteollisuusyhdistyksen kanssa yhteinen vahtimestari, ja saisi hän paitsi palkkiota, vapaan asunnon toisessa siipirakennuksessa.

Uuden museon kustannukset on Lautakunta, oman sekä Valtionmuseon kokemuksen nojalla, lähimmiksi vuosiksi laskenut seuraaviksi:

„Vanhan Helsingin“ valokuvaamista varten	1,000: —
Esineiden ostamista, sisustamista, tarverahoja varten	1,300: —
Polttopuita varten, Taideteollisuusyhdistyksen huoneusto siihen luettuna	1,500: —
Valvontaa, siivousta, lämmitystä varten (Taideteollisuusyhdistyksen avustusta lukuunottamatta)	600: —
Sihteerää varten	600: —
Summa	5,000: —

Koituvat sisäänpääsymaksut saisi Lautakunta käyttää museoesineiden ostamista sekä vahtien lisäämistä varten.

Niitä tämän vuoden 7 kuukautta varten, joiksi museo joutuisi Lautakunnan huostaan, kävisivät, lukuunottamatta nykyistä 1,000 markan suuruista vuosimäärärahaa, seuraavat erät tarpeelliseksi:

Sisustamiseen ja tarverahoiksi (sisustaminen kokonaan uusi)	1,700: —
Polttopuihin	800: —
Vahdille	300: —
Sihteerille	200: —
Summa	3,000: —

Viittaamalla ylläolevaan saa Lautakunta niinmuodoin Kaupunginvaltuustolle nöyrästi ehdottaa:

että perustetaan Helsingin kaupungin museo jo asetetaan se Muinaismuistolautakunnan valvonnan alaiseksi;

että Hakasalmen Huvila toistaiseksi eli vuoden 1914 loppuun luovutetaan tämän museon sekä Taideteollisuusyhdistyksen kokoelmain huoneustoksi;

että Muinaismuistolautakunta saa museon hoitoa varten ylimääräisen 3,000 markan suuruisen määrärahan tämän vuoden jälkimmäistä puoliskoa varten, sekä vuosiksi 1912—1914 5,000 markan suuruisen määrärahan vuodessa.

Helsingissä maalisk. 4 p:nä 1911.

Reinh. Hausen.

M. Schjerfbeck.

K. K. Meinander.

HELSINGIN KAUPUNGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Helsingissä,

Maalisk. 30 p:nä 1911.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 215.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjeessä tämän maaliskuun 4 p:ltä on Helsingin Muinaismuistolautakunta, jonka toimikausi loppuu tämän vuoden päättyessä, esittänyt tämän toimikauden pitentämistä sekä tämän yhteydessä Lautakunnan ohjelman laajentamista siihen suuntaan että perustettaisiin Helsingin kaupungin museo sekä jätettäisiin sen hoito Lautakunnalle. Tämä kaupungin museo tulisi, Lautakunnan ehdotuksen mukaan, sijoitettavaksi Hakasalmen huvilaan, joka, sittenkun Keisarillinen Senaatti on hyljännyt Kaupunginvaltuuston tarjouksen sanotun huvilan vuokraamisesta vuokravuodeksi kesäkuun 1 p:stä 1911—kesäkuun 1 p:ään 1912 Arkeologisen Toimikunnan tarpeeksi, tämän vuoden kesäkuun 1 p:stä on kaupungin vapaasti käytettävissä.

Uuden museon vuotuis kustannukset on Lautakunta laskenut 5,000 markaksi, johon summaan sisältyy myöskin se 1,000 markan määräraha valokuvausta varten, jonka Lautakunta on ennen nauttinut. Tämän ohessa tarvittaisiin niitä tämän vuoden seitsemää kuukautta varten, joiksi Lautakunta ottaisi huostaansa museon hallinnon, 3,000 markkaa.

Kyseenalaiseen esitykseen nähden on Kaupunginvaltuusto lähetteellään tämän maalisk. 20 p:ltä antanut Rahatoimikamarille toimeksi antaa siitä lausunnon. Sitä varten saa Rahatoimikamari esittää seuraavaa.

Kuten Helsingin Muinaismuistolautakunta ja sen esittämillä syillä on Rahatoimikamari myös sitä mieltä että nyt olisi aika sopiva kaupungin museon perustamista koskevan ehdotuksen toteuttamiseksi. Ja luonnolliselta näyttää tässä se, että tämän museon hoito ja hallinto jätettäisiin Muinaismuistolautakunnalle, jonka nimi olisi ehkä muutettava ja johtosääntö myöskin laajennettava Lautakunnan ehdottamassa suunnassa. Tarkastaessaan Lautakunnan esittämää vuosisääntöehdotusta ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan muistutuksen syytä, mutta olisi mainittu ehdotus kuitenkin lopullisesti harkittava ja hyväksyttävä kulunkiarviokäsittelyn yhteydessä ensi syksynä. Vihdoin on Rahatoimikamari Lautakunnan pyytämään 3,000 markan määrärahaan nähden museon kuntoonasettamisesta johtuvain kustannusten suorittamiseksi katsonut olevan sitä puollettava.

Kaupungin museon perustamista koskevaan ehdotukseen on yhdistetty kysymys Hakasalmen huvilan käyttämisestä. Kuten yllä huomautettiin, lakkaa ensitulevan kesäkuun 1 p:nä kaupungin ja Arkeologisen Toimikunnan välillä tehdyn vuokrasopimuksen pätevyys eikä valtio tule sanottua vuokrasopimusta uudistamaan. Tähän nähden oli Rahatoimikamari, jo ennenkuin yllämainittu Muinaismuistolautakunnan kirjelmä oli jätetty Kaupunginvaltuustolle, ottanut tämän kysymyksen käsiteltäväkseen sekä tullut tällöin siihen tulokseen että kyseenalainen rakennus olisi edelleen luovutettava museotarkoituksia varten. Tällöin ei Rahatoimikamarilta ollut jäänyt huomaamatta se seikka, että väliaikaisten sairaalain tarve on edelleen tuntuva ja että Hakasalmen huvilarakennus voitaisiin ehkä sellaista tarkoitusta varten asettaa kuntoon ja säästää siten kaupungilta menoja tarpeellisiksi havaittujen sairaalahuoneustojen vuokraamista varten. Mutta toiselta puolen on Rahatoimikamari kiinnittänyt huomiota siihen että kyseenalainen rakennus sekä asemansa, erinomaisen arkkitehtuurinsa että siihen liittyvään historiallisten muistojen vuoksi varsin vähän soveltui sairaalatarkoituksia varten, mutta sitä vastoin vallan hyvin museotarkoituksia varten. Tähän nähden syntyi se ajatus, että tässä rakennuksessa olisi varattava tarpeellista tilaa kaupungin tulevalle museolle sekä että, kun koko huvilarakennusta ei tarvitsisi luovuttaa tähän tarkoitukseen, samanlaiset Suomen Taideyhdistykselle kuuluvat kokoelmat voitaisiin sinne toistaiseksi sijoittaa. Rahatoimikamarin tätä käsitystä on myös edelleen tukenut esitys, jonka Taideteollisuusyhdistys on jättänyt ja jossa pyydetään, että usein mainitun huvilan yläkerta luovutettaisiin toistaiseksi maksuttomasti yhdistyksen käytettäväksi taideteollisuuskokoelmainsa huoneustoksi. Tämän ano-

muksen perusteeksi esittää yhdistys että korkeampi taideteollisuuskoulu on useamman vuoden ajan ollut omaa huoneustoa vailla Ateneumissa vallitsevan ja kauan vallinneen suuren huoneiden puutteen vuoksi. Tähän tarkoitukseen siellä käytetyn kirjastosalin sopimattomuus sanotussa suhteessa on ehkäissyt opetuksen antamista, minkä ohessa kirjastosalia ei, kuten olisi tullut, ole voitu aamupäivillä pitää avoinna yleisölle. Jos sitä vastoin taideteollisuuskokoelmat siirrettäisiin suunniteltuun Hakasalmen museoon, jäisi nykyinen Ateneumin museohuoneisto vapaaksi koulun tarpeeksi käytettäväksi, samalla kun joku osa siitä voitaisiin käyttää kotimaisen taideteollisuuden jatkuvia näyttelyitä varten, joten tämän kehitystä ja taloudellista tukemista voitaisiin suuressa määrässä edistää.

Mutta taloudelliseltakin näkökannalta katsoen on esitettyä ehdotusta pidettävä edullisena kaupungille. Taideteollisuuden Keskuskoulu on Helsingin kaupungin korkeampi käsityökoulu ja kaupunki kustantaa sen pääasialliset kustannukset sekä avustaa myös puolella palkkausmenolla koulun ylempää taideteollisuusosastoa. Valtio Ateneumin omistajana, kustantaa tosin koulun huoneuston, sen lämmityksen, valaistuksen ja korjauksen. Mutta kun tilaa Ateneumissa on liian vähän, on Helsingin kaupunki kustantanut kahden Ateneumin ulkopuolelta vuokratun huoneuston vuokran 3,000 markalla vuodessa. Toinen näistä, ehkäpä molemmatkin, voitaisiin jättää takaisin muuttamalla pois museon. Yllämainittuihin seikkoihin nähden on Rahatoimikamari antanut kaupunginarkkitehdin toimeksi valmistaa kustannusarvion erinäisten puutteellisuuksien kyseenalaisilla huvilarakennuksilla korjaamiseksi. Tämä kustannusarvio päättyy 14,100 Smkan suuruiseen summaan, josta 6,006: 50 Smkaa tulee päärakennusta kohti, 3,426: 50 Smkaa kumpaakin pientä siipirakennusta kohti sekä 1,240: 50 arvaamattomia töitä, työnjohtoa ja sen sellaista varten. Tähän tulee lisäksi 8,500 Smkaa ehdotetun lämpöjohdon laittamista varten. Tarkastaessaan kyseenalaista kustannusarviota on Rahatoimikamari puolestaan katsonut, että se käsittää kaikkien huvila-alueen rakennusten perinpohjaisen sekä ulko- että sisäkorjauksen. Kun määräraha sellaista tarkoitusta varten on soveliaimmin otettava menosääntöehdotukseen eikä Rahatoimikamari ole voinut havaita että yllämainittu kaupungin museon ja Taideteollisuusyhdistyksen kokoelmain sijoittaminen vaatii perinpohjaista ulkokorjausta eikä mitään suurempaa sisäkorjausta ole vaadittu, on Rahatoimikamari katsonut tarpeelliseksi havaittua sisäkorjausta varten 1,500 Smkan määrärahan olevan tarkoituksen riittävän. Toivottavaa tosin olisi, että huvilassa olisi keskuslämmitysjohto, mutta katsoen tämän työn suorittamisesta koituviin kalliisiin kustannuksiin, on Rahatoimikamari ollut sitä mieltä että kysymyksen olisi tällä kertaa annettava raueta ja otettava se huomioon kaupungin rakennusten tarpeellisia korjausmäärärahoja laskiessa ensi vuotta varten.

Edellä esitetyn nojalla saa Rahatoimikamari nöyrästi esittää että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

että ensitulevan kesäkuun 1 p:stä perustetaan Helsingin kaupungin museo, joka sijoitetaan Hakasalmen huvilan alakertaan;

että Helsingin Muinaismuistolautakunta ottaa huostaansa tämän museon hallinnon;

että 3,000 Smkaa osoitetaan kaupungin museon sisustamista ja kuntoonpanemista varten;

että mainittu erä asetetaan Muinaismuistolautakunnan käytettäväksi sekä merkitään Kaupunginvaltuuston tämän vuoden käyttövarain tiliin;

että Helsingin kaupungin Muinaismuistolautakunta saa toimekseen antaa Valtuustolle täydellisen ehdotuksen Lautakunnan uudeksi johtosäännöksi ja uudeksi vuosirahansäännöksi;

että Hakasalmen huvilan yläkerta luovutetaan toistaiseksi ja maksuttomasti Taideteollisuusyhdistykselle sen taideteollisuuskokoelmain sinne asettamista varten;

että 1,500 Smkaa osoitetaan Hakasalmen huvilan sisäkorjausta varten, joka määräraha on merkittävä Kaupunginvaltuuston tämän vuoden käyttövarain tiliin; sekä

että Kaupungin yleisten töiden Hallitus saa toimekseen sen kulkienarviota vuodeksi 1912 valmistaessaan merkitä tarpeelliset kustannukset Hakasalmen huvilan täydellistä korjausta ja lämpöjohdon rakentamista varten.

Lähetekirjat ynnä kustannusarvio palautetaan samalla.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.